

A M A G Y A R K Ö Z T Á R S A S Á G N E V É B E N !

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Dombi Sándor ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (I.r. felperes címe) felperesnek -, a Dr. Vajda Sándor ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (I.r.alperes címe) I.r., a Hegyeshalmi Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: Dr. Hegyeshalmi Zoltán ügyvéd) által képviselt II.r. alperes neve (II.r.alperes címe) II.r., a Tóth és Tóth Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: Dr. Tóth Tamás Zsolt ügyvéd) által képviselt III.rendű alperes neve (III.r. alperes címe; Cg.; adószáma:) III.r., a Kálmán, Szilasi, Sárközy és Társai Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: Dr. Borbás Ágnes ügyvéd) által képviselt IV.r. alperes neve (IV.r. alperes címe) IV.r. alperes ellen, megbízási díj megfizetése és adásvételi szerződés semmisségének megállapítása iránti perében, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2011. március 7. napján meghozott 23.G.40.139/2009/53. számú részítéletével szemben, a felperes által 56. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán, a 2011. október 26. napján tartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben, a következőképpen változtatja meg:

- Kötelezi az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30 524 025 (Harmincmillió-ötszázhuszonnégyezer-huszonöt) Ft tőkét és annak 2001. március 31. napjától a kifizetés napjáig járó, félévente a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt összegű késedelmi kamatát és 1 900 000 (Egymillió-kilencszázezer) Ft elsőfokú perköltséget,
- kötelezi az I.r. alperest, hogy fizessen meg az államnak az állami adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára 924 000 (Kilencszázhuszonnégyezer) Ft feljegyzett illetéket,
- mellőzi a felperes marasztalását az I.r. alperes javára perköltség és az állam javára feljegyzett illeték megfizetésére,
- egyebekben pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500 000 (Ötszázezer) Ft másodfokú perköltséget és az állam javára - az állami adóhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára - 876 000 (Nyolcszázhetvenhatezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II.r. és III.r. alpereseknek személyenként 100 000 (Egyszázezer) Ft, a IV.r. alperesnek pedig 250 000 (Kettőszázötvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A felperes a 2009. március 31. napján benyújtott - és a per későbbi szakaszában módosított - kereseti kérelmében elsődlegesen egyetemlegesen kérte kötelezni az alpereseket 30 524 025 Ft megbízási díj, vagy - annak megállapíthatósága hiányában - az általa végzett megbízás nélküli ügyvitel díja, vagy kártérítés és annak késedelmi kamatai megfizetésére. Másodlagosan az II.r. és III.r. alperesek között 2008. november 26. napján, valamint a III.r. és IV.r. alperesek között 2008. december 23. napján létrejött, a helyrajzi szám alatt felvett ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződések semmisségének megállapítását kérte. Kereseti kérelme tényállásaként előadta, hogy kapcsolt vállalkozása, az A Kft. 2004-től kezdődően a II.r. alperes megbízásából folyamatosan ingatlanrendezési, ingatlanfejlesztési feladatokat látott el a ..., Smelletti beépítetlen területek tekintetében. A megbízási szerződések tartalma az ingatlanok eladhatóvá tétele, valamint az értékesítés minél előnyösebb feltételeinek általános jellegű kidolgozása volt, ideértve a hatósági eljárások intézését is. A fenti ingatlanok egy részét az I.r. alperes - amely cég elnevezése akkor még V Kft. volt - a saját érdekeltségébe vonta, majd 2006. augusztus 3-án maga is megbízást adott a számára, egyediesített kiajánlási dokumentáció kidolgozására. Ekkor a felperes - állítása szerint - már előrehaladott tárgyalásokat folytatott a, helyrajzi szám alatt felvett és a II.r. alperes tulajdonát képező ingatlanra vonatkozóan a IV.r. alperes képviselőjében eljáró I Kft-vel, amelyek kiterjedtek a vételi szándék pontosítására, a vételárra, valamint az értékesítés feltételeire is. A felperes hivatkozott arra, hogy maga szándékozott megvásárolni a perbeli ingatlant, 380 000 Euro nettó összegű vételárért. A II.r. alperes - bár nem zárkózott el az ügyletkötéstől -, mégis 2007. november 14. napján vételi jogot biztosított az ingatlanra az I.r. alperes javára. Ezért a felperes az I.r. alperessel kötötte meg 2007. december 21. napján azt a megállapodást, melynek preambulumban a szerződő felek rögzítették, hogy a IV.r. alperes - akivel a felperes 2007. szeptemberétől tárgyalásokat folytat - a perbeli ingatlanon és a szomszédos telken élelmiszer diszkont áruházat és parkolót (áruház megnevezése) tervez megvalósítani. A felperes és az I.r. alperes megállapodtak abban, hogy az ingatlant együttműködve értékesítik a IV.r. alperes részére. Az I.r. alperes elismerte, hogy a megjelölt ingatlanra a felperes, mint megbízott a IV.r. alperest mint vevőt kiközvetítette, a kialakult vételár összege pedig 560 000 Euro + áfa volt. Kimondták a felek a megállapodásukban azt is, hogy a perbeli ingatlanra az I.r. alperes mint az opciós jog jogosultja fogja az adásvételi szerződést megkötni a vevővel. A megbízási szerződés alapján a felperes tevőlegesen részt vállalt a jogerős épület- és parkoló-építési engedély 9 hónapon belül történő megszerzésében és az érintett ingatlanon található közművekkel kapcsolatos egyeztetésekben. Vállalta továbbá az adásvételhez kapcsolódó folyamatos pénzügyi- és adótanácsadást is. A felek megállapodása szerint a felperest, mint megbízottat a hivatkozott feladatok elvégzéséért - az előzetes tárgyalásokon általa kialakult vételár elismeréseként - a megbízónál az értékesítés után képződő tiszta - az illetékkel és ügyvédi költséggel csökkentett vételi- és eladási ár-különbszeteként megállapított - bevétel fele illeti meg, tehát abban a felek 50% arányban osztoznak. Az esetlegesen felmerülő további rendkívüli költségek (pl. talajszennyezettség, mentesítés, tervezői költség, stb.) esetén pedig a felek egyeztetnek azok nagyságára, mértékére, szükségességére, esetleges csökkentésére vonatkozóan és azok terheit is 50-50%-ában viselik a nyereség terhére. A felek a megállapodásukban kötelezettséget vállaltak arra is, hogy a végleges szerződés megkötését követően költséglistát állítanak össze a végleges megbízási díj elszámolása céljából.

Az I.r. és a IV.r. alperes között 2008. február 20. napján a perbeli ingatlanra vonatkozóan adásvételi előszerződés jött létre. A végleges adásvételi szerződés létrehozását a felek a IV.r. alperes érdekeinek megfelelő beépíthetőséghez szükséges engedélyek beszerzéséhez kötötték. Az előszerződésben rögzítették a felek, hogy az I.r., vagy az általa kijelölt más személy köteles a IV.r. alperessel, mint vevővel az adásvételi szerződés megkötésére. Az ahhoz szükséges tevékenység elvégzésére a IV.r. alperes 2008. május 19-én meghatalmazta a felperest. A felperes - állítása szerint - a szükséges engedélyeket 2008. október 17. napjára beszerezte, így - az előszerződés teljesített feltételeire tekintettel - a végleges adásvételi szerződés megköthetővé vált. Ekkor azonban az I.r. alperes - ahelyett, hogy a IV.r. alperessel kötött előszerződésének teljesítése érdekében élt volna a vételi jogával a II.r. alperessel szemben - 2008. november 17-én közölte a II.r. alperessel, hogy a vételi joga gyakorlására a III.r. alperest jelölte ki, 2008. november 18. napján pedig a saját vételi jogáról lemondott. Ezt követően a III.r. alperes 2008. november 19-én közölte a II.r. alperessel, hogy - kijelölt jogosultként - él a vételi jogával, majd 2008. november 26. napján a II.r. alperes a perbeli ingatlant 350 000 Euro + áfa vételárért eladta a III.r. alperes, mint az I.r. alperes által kijelölt vevőnek. A III.r. alperes pedig az ingatlant 2008. december 23. napján, 560 000 Euro + áfa vételáron továbbértékesítette a IV.r. alperes részére.

A III.r. alperes a vételárat a II.r. alperes számára 2009. január 28. napján fizette meg, a IV.r. alperes azonban a III.r. alperes számára a vételárat már 2009. január 21. napján átutalta.

Az áruház és parkoló beruházáshoz szükséges engedélyek kiadása érdekében az építésügyi hatóságoknál és egyéb közigazgatási szerveknél a felperes járt el. 2008. január 15. napján pedig a felperes megbízta a L Kft-t aban lévő P és A-beruházásokkal kapcsolatos településrendezési szaktanácsadás elvégzése érdekében, 300 000 Ft bruttó díjért, továbbá 2008. május 20-án a felperes a K Bt-vel is megállapodott abban, hogy elkészíti az A Áruház, valamint a közvetlenül mellette lévő S és környezetében lévő ingatlanok víziközműkapcsolatok vizsgálatának tanulmánytervét 240 000 Ft bruttó díj ellenében.

A felperes - állítása szerint - a szerződésben vállalt kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, ennek ellenére számára a megbízási díjat az alperesek nem fizették meg, noha az alperesek által realizált üzlet, minden szegmensében az ő teljesítményének volt az eredménye. Megítélése szerint az alperesek hivatkozott eljárásának célja az volt, hogy a neki járó megbízási díjat elvonják. A IV.r. alperes tulajdonszerzése tehát nem az eredetileg tervezett módon, hanem a vele történő elszámolási kötelezettséget kijátszva következett be, amelyben rosszhiszeműen közreműködtek az I.r. alperessel együtt a II.r., III.r. és a IV.r. alperesek is.

A felperes - többszöri keresetmódosítást követően - fenntartott elsődleges kérelmének összegét akként számította ki, hogy a II-III.r. alperesek között létrejött szerződés vételárához (nettó 350 000 Euro-hoz) hozzáadta az ingatlanforgalmazási illeték 7000 Euro, a szerződéskötéssel felmerült ügyvédi költség 3500 Euro és 5600 Euro, valamint a tervezői megbízások és egyéb eljárási díjak 1925 Euro összegét, az e számítás eredményeként mutatkozó 368 025 Euro összeget pedig levonta a III.r. és IV.r. alperesek között létrejött szerződés 560 000 Euro összegű vételárából. Az így kapott tiszta (nettó)értéket - a 2007. december 27-én kötött megállapodásban meghatározott 50-50%-

os arányra tekintettel - megfelezte (95 987 Euro), ezért bruttó 115 185 Euro-ra, azaz (265 Ft/1 Euro árfolyamon számítva) 30 524 025 Ft-ra tartott igényt.

A felperes másodlagos kereseti kérelme a II.r. és III.r. alperesek között 2008. november 26. napján, valamint a III.r. és IV.r. alperesek között 2008. december 23. napján létrejött adásvételi szerződések semmisségének megállapítására irányult, a szerződések jó erkölcsbe ütközése, illetve színleltség, valamint azok jogszabályba ütközése okán. Kérte továbbá, hogy a bíróság - a színleltség megállapítása esetén - az érvénytelenséget elsősorban a leplezett szerződések érvényessé nyilvánításával küszöbölje ki és azt állapítsa meg, hogy az adásvételi szerződések ténylegesen nem a II.r. alperes és a III.r. alperes, valamint a III.r. alperes és a IV.r. alperes között, hanem az I.r. és a II.r. alperes, majd az I.r. és a IV.r. alperesek között jöttek létre. Arra az esetre pedig, ha a leplezett szerződéseket nem lehetne érvényessé nyilvánítani, a felperes a szerződéskötés előtti helyzet visszaállítását kérte. A jogszabályba ütközés miatt bekövetkezett semmisség megállapítása esetére pedig a felperes azt kérte, hogy a bíróság az érvénytelenségért való felelősség alapján, vagy a lehetetlenülésre irányadó Ptk. 312.§-a szerint kötelezze egyetemlegesen az alpereseket kártérítés, vagy megbízási díj címén a kereseti kérelmében megjelölt összeg és kamatai megtérítésére. Állította, hogy az alperesek szándéka az volt, hogy a helyrajzi szám alatti ingatlan tulajdonjoga a II.r. alperestől a IV.r. alpereshez kerüljön, akként, hogy az ingatlant a IV.r. alperes már „jogszerű építésre kész állapotban” kapja meg. Ezért működött közre a felperes közvetítői, meghatalmazotti, bonyolítói minőségben, amely tevékenységéért a díjazását nem közvetlenül a IV.r. alperestől, hanem az I.r. alperestől kellett volna megkapnia az elért tiszta árbevétel 50%-ának megfelelő összegben.

Álláspontja szerint az I.r. alperessel megkötött megbízási szerződését követően létrejött szerződéses láncolat (az I.r. alperesnek a vételi jog gyakorlásáról való lemondása, a III.r. alperes mint vevő kijelölése, azt követően pedig az adásvételi szerződések megkötése) arra irányult, hogy őt a megbízási szerződésben foglalt díjazás érvényesítésétől elzárják. A felperes mindezek mellett arra is hivatkozott, hogy a I.r. és a II.r. alperesek között létrejött, vételi jogot alapító szerződés is érvénytelen volt, mert az nem tartalmazta a vételárat, valamint azt is állította a felperes, hogy mivel az I.r. alperes lemondott a vételi jogáról az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés szerint, ezért a vételi joga megszűnt, így a vevőkijelölési jogát már nem is gyakorolhatta volna.

Az alperesek a felperes kereseti kérelmei elutasítását kérték, vitatták azok jogalapját is és összecszerúségét is.

A II.r., III.r. és IV.r. alperesek mindemellett arra is hivatkoztak, hogy ők a felperessel nem álltak jogviszonyban, neki kárt nem okoztak, az általuk kötött szerződések semmisségének megállapítására vonatkozó kereseti kérelmet illetően pedig vitatták a felperes keresetőségi jogát is.

Az elsőfokú bíróság a felperes másodlagosan előterjesztett kereseti kérelmét részítélettel elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla pedig a részítéletet - a meghozatala eljárásjogi feltételei hiányára hivatkozással - hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, azzal, hogy elsőként a felperes elsődleges jogcímen előterjesztett keresetét kell vizsgálnia, a

további kereseti kérelmet pedig csak abban az esetben, ha a megelőző kereseti kérelmet alaptalannak találja.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az 53. sorszámú meghozott ítéletével a felperes keresetét elutasította és a felperest az alperesek javára perköltség, valamint az állam javára a feljegyzett kereseti illeték megtérítésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a peres felek között a tényállást illetően vita nem volt, a felek között létrejött megbízási és adásvételi szerződések tartalmát a csatolt okiratok rögzítették. Azok alapján pedig az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, „hogy a felperes a megbízási szerződésben foglaltakat teljesítette, a tevékenysége eredményre vezetett volna, ezért a megbízási díjra igényt tarthatott a vele szerződő I.r. alperestől, a Ptk.478.§ (2) bekezdése alapján”. Arra tekintettel azonban, hogy a díj mértéke vonatkozásában a felek között vita merült fel, ezért a bíróság tájékoztatta a felperest a könyvszakértői bizonyítási kötelezettségről, illetve felhívta a könyvszakértői költség előlegezésére. A felperes azonban a bíróság felhívása ellenére nem előlegezte meg a könyvszakértői bizonyítás költségét. Emiatt a megbízási díj mértékét a bíróság megállapítani nem tudta és ebből az okból a felperes a kereseti kérelmét a megbízási díjra vonatkozóan az I.r. alperessel szemben elutasította. A II.r.-IV.r. alperesekkel szemben pedig az elsőfokú bíróság a megbízási díjra vonatkozó kereseti kérelmet azért nem találta alaposnak, mert a felperes és közöttük megbízási szerződés nem jött létre, ugyanakkor az elsőfokú bíróság a megbízási nélküli ügyvitelre irányadó szabályokat sem találta alkalmazhatónak a II-IV.r. alperesek terhére, megállapítva, hogy olyan tevékenységet a felperes a II.r-IV.r. alperesek részére nem végzett, amely a Ptk. 486.§ alkalmazására adott volna lehetőséget.

Az elsőfokú bíróság alaptalannak találta a felperesnek a II-IV.r. alperesekkel szemben előterjesztett, szerződésen kívüli kártérítés iránti igényét is, arra hivatkozással, hogy a felperes a kára összegét nem igazolta (éppúgy, mint a megbízási díj mértékét). Ezért az elsőfokú bíróság a kártérítés megállapíthatóságához szükséges feltételek fennállását nem vizsgálta. Azt azonban megállapította, „hogy az alperesek a szerződési láncolat keretében a jogszabály által adott lehetőségek között jártak el”, tehát jogellenes magatartást nem tanúsítottak.

A II-III.r., valamint a III-IV.r. alperesek között létrejött szerződések jó erkölcsbe ütköző voltával összefüggésben az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az utóbbi szerződések megkötésében részt nem vevő harmadik személy (a felperes) a szerződések megtámadására csak akkor lett volna jogosult, ha a perlési jogosultságát jogszabályi felhatalmazás, vagy jogi érdekeltség megalapozta volna. A felperesnek azonban az aktív perbeli legitimációja e szerződéseket illetően hiányzott. A felperes ugyanis az érvénytelennek állított utóbbi szerződéseknek nem volt alanya, az abból eredő jogok és kötelezettségek rá nem vonatkoztak, ezért az elsőfokú bíróság a felperesnek a szerződések ebből az okból való semmisségére vonatkozó kereseti kérelmeit is elutasította.

A szerződések színleltségével összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy egy szerződés csak akkor tekinthető színleltnek, ha a színlelés az ügyleti akaratot érintette és az valamennyi szerződő fél részéről fennállt. Ezt pedig az adott esetben nem lehetett megállapítani. Kiemelte, hogy az alperesek célja szerint a II.r. alperes tulajdonát képező

ingatlant a IV.r. alperesnek kellett megvásárolnia az A áruház és parkolója megépítésének céljából. Az alperesek akarata arra is irányult, illetőleg „a szerződési láncolat keretében” azt hajtották végre. Ezért nem állapítható meg, hogy a szerződések más szerződési akaratot lepleztek volna. Az a körülmény pedig, hogy a felperes a megbízási díj iránti igényét nem tudta érvényesíteni a megbízójával, az I.r. alperessel szemben, nem eredményezte a szerződések semmisségét és nem tette megállapíthatóvá azok színleltségét sem. Megjegyezte ugyanakkor az elsőfokú bíróság azt is, hogy mivel időközben az A áruház (és parkolója) már megvalósult, ezért a szerződéskötés előtti helyzet visszaállítására sem lenne már mód. Az elsőfokú bíróság nem találta értelmezhetőnek a felperes hivatkozását a lehetetlenülésre sem. Megállapítása szerint ugyanis a perbeli esetben „nem lehetetlenülés következett be a felek viszonylatában”, hanem a felperes megbízotti „tevékenysége az I.r. alperes felé nem vezetett oly formán eredményre, hogy az I.r. alperes vásárolta meg a perbeli ingatlant”, bár a felperes „tevékenyen működött annak kiközvetítésében, illetőleg abban, hogy a IV.r. alperes az ingatlant meg tudja vásárolni”.

Ez ellen az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a sérelmezett határozat megváltoztatását kérte a módosított kereseti kérelmének megfelelően. Hangsúlyozta, hogy a felperes szolgáltatása két feladatkörből állt. Az első az ingatlan közvetítésére, az ügylet szakmaiságot és kreativitást is igénylő előkészítésére, az adásvétel bonyolítására irányult, amelynek a teljesítését az I.r. alperes a 2007. december 21-i megállapodás preambulumban, a IV.r. alperes képviselője pedig a 2008. január 29-én készült jegyzőkönyvben elismerte. A teljesítése - állítása szerint - az előszerződés megkötésében testesült meg. A felperes teljesítésének második része pedig a perbeli, valamint a szomszédos ingatlanoknak a IV.r. alperes érdekeinek megfelelő beépíthetőségéhez kötődött, amelyet ugyancsak rögzít az I.r. alperessel kötött megállapodás, valamint a IV.r. alperes képviselőjével felvett jegyzőkönyv. A felperes ezt a szolgáltatást is teljesítette, amely az építési engedélyben realizálódott.

Kiemelte, hogy a felperes mindkét szolgáltatását alapvetően a IV.r. alperes részére teljesítette, hiszen az előszerződésben foglaltak szerint a végleges adásvételi szerződés megkötése (az I.r. és a IV.r. alperesek között) az ingatlan beépíthetőségétől függött. Az előszerződésben foglaltak szerint az építési engedély beszerzése, a jogszerű építésre kész állapot biztosítása a IV.r. alperes feladata volt. A 11. pont szerint ugyanis az ő „költségére és kockázatára” történt az engedélyek beszerzése. Az azonban a felek előtt már az előszerződés megkötésekor is nyilvánvaló volt, hogy az engedélyek beszerzése érdekében a felperes fog eljárni a kikötött díjazása ellenében. Állította a felperes, hogy a felek háromoldalú fizetési megállapodása szerint a IV.r. alperes nem közvetlenül, hanem az I.r. alperes útján, a vételárban fizette volna meg a felperes járandóságát is. Megítélése szerint a teljesítése eredményre vezetett és a végleges adásvételi szerződés megkötésének feltételei beálltak. Az I.r. alperes azonban a vételi jogáról ennek ellenére lemondott, a III.r. alperes javára ezért végül az ingatlant a IV.r. alperes a III.r. alperestől vásárolta meg. Ezáltal pedig az alperesek egymással együttműködve olyan helyzetet teremtettek, amelyben a felperes járandósága „látszólag elenyészett”. Mindezekből következően - az elsőfokú bíróság által megállapítottakkal szemben - nem a felperes teljesítése, hanem a felperesnek járó megbízási díj elszámolása lehetetlenült el. Továbbra is állította, hogy az I.r. alperes a lemondással megszüntetett vételi joga alapján már nem jelölhetett volna ki vevőt, túl azon, hogy tartalmilag sem valósult meg vevőkijelölés, mert a II.r. és III.r.

alperesek új adásvételi szerződést kötöttek. Ezért a III.r. alperes a IV.r. alperessel létrejött adásvétel során eladói minőségben nem jogutódja az I.r. alperesnek. Az opciós jog megszüntetésével pedig az I.r. és IV.r. alperesek között a végleges adásvételi szerződés megkötése ellehetetlenült, a kára ebből származott. Hangsúlyozta, hogy az ő munkájának eredményeképpen nőtt meg az ingatlan forgalmi értéke, mert amikor azt a IV.r. alperes megvette, a beépíthetősége már biztosított volt. Állította, hogy a teljesítésével összefüggésben a IV.r. alperes fizetési elszámolási kötelezettsége az előszerződéses jogviszonnyal összefüggésben állt be, attól függetlenül, hogy a végleges az adásvétel az I.r. alperessel utóbb megvalósult vagy sem. Álláspontja szerint „a IV.r. alperes - tudva a felperesi teljesítésről és elszámolási igényről - minden kikötés nélkül az eladói minőség jogfolytonosságát pusztán láttatva szerződött a III.r. alperessel”. Megítélése szerint azonban a III.r. alperes csak egy „technikai bonyolítóként beillesztett résztvevő” volt az eljárásban. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú eljárás során csatolt beadványában kimutatta, hogy milyen „céges és személyes érdekeltségi kapcsolódás mutatkozik az I-III.r. alperesek között”. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, amikor az ítéletében nem adta magyarázatát annak, hogy miért nem tudta megállapítani a megbízási díjának összegét a rendelkezésre álló adatok alapján és azokhoz képest miért lett volna szükség könyvszakértői bizonyítás lefolytatására. Álláspontja szerint a megbízási díj számításának módja a közte és az I.r. alperes között létrejött megállapodásban rögzítésre került. A kártérítési igénye pedig a megbízási díjának összegéhez igazodott. Annak megállapításához pedig könyvszakértő igénybevételére nem lett volna szükség. A vételárak ugyanis a csatolt adásvételi szerződésekből, a költségek pedig az általa csatolt tervezői szerződésekből megállapíthatók. Az ügylethez kapcsolódó illeték, valamint ügyvédi költségek is meghatározhatók, kiszámíthatók az azokra vonatkozó jogszabályok alapján. Hangsúlyozta azt is, hogy a vételi joggal és az előszerződéssel kapcsolatban számlakiállítás és könyvelés az I.r., II.r. és IV.r. alpereseknél nem történt meg, így a hiányolt könyvszakértői vizsgálatnak nem is lett volna tárgya. Számviteli bizonylatokat pedig kérése ellenére nem csatoltak az alperesek, a szakértőnek viszont nem az a feladata, hogy okiratot szerezzen be.

A jogi érdekeltsége hiányát pedig - álláspontja szerint - önmagában azzal nem indokolhatta volna az elsőfokú bíróság a hivatkozott szerződések semmisségével összefüggésben, hogy a felperes nem vett részt az érintett szerződések megkötésében. Továbbra is hangsúlyozta, hogy keresetösségi joga fennáll arra tekintettel, hogy a támadott szerződéses láncolat létrehozása tette lehetővé azt, hogy az I.r. alperes kihagyásával kerülhessen az ingatlan a IV.r. alperes tulajdonába, és így a megbízási díjának elszámolását az alperesek kikerüljék. A semmisség ténye pedig - véleménye szerint - önmagában jogalapot teremt számára a kártérítési igény előterjesztésére. Előadta, hogy a per során a színleltség alatt azt értette, hogy a ténylegesen lebonyolított szerződéses láncolatban a III.r. alperes részvétele volt színlelt, ugyanis az az I.r. és a IV.r. alperesek előszerződése alapján a végleges adásvételi szerződés megkötésének feltételei megvalósultak. A III.r. alperes pedig nem vállalta és nem is vállalhatta át az I.r. alperes előszerződésbeli jogi pozícióját, mivel eladói pozíciót nem lehet engedményezni, vagy átvállalni.

Az I.r., II.r. és III.r. alperesek a fellebbezésre írásban nem nyújtottak be észrevételt. A másodfokú eljárás során tartott tárgyaláson azonban a II.r. és III.r. alperesek jogi

képviselője az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesnek a másodfokú perköltségükben történő marasztalását kérték.

A IV.r. alperes az írásban előterjesztett fellebbezési ellenkérelmében ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesnek a másodfokú perköltségében történő marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy vele szemben a felperes megbízási díjat nem érvényesíthet, mivel közöttük megbízási szerződés nem jött létre. A 2008. május 19-én keltezett meghatalmazása ugyanis megbízási jogviszonyt nem keletkeztetett, az ugyanis nem tartalmazta a megbízási szerződés lényeges tartalmi elemét, a megbízási díjat. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy a 2008. január 29-én keltezett jegyzőkönyv kifejezetten rögzíti, hogy tőle a felperesnek megbízási díj nem jár, az ingatlan kikötött vételára tehát az ő teljes fizetési kötelezettségét tartalmazza. Állította, hogy neki egyetlen kötelezettsége volt, az ingatlan vételárának megfizetése, azonban a vételár későbbi sorsa, felosztása már nem rá tartozott. Álláspontja szerint a felperes megbízási nélküli ügyvitel címen sem érvényesíthet vele szemben igényt, mert létezik megbízási szerződése az I.r. alperessel, amelynek alapján a tevékenységét kifejtette, ezért nem minősülhet megbízási nélküli ügyvivőnek. A kártérítési követelése pedig a felperesnek vele szemben azért alaptalan, mert a IV.r. alperes az ingatlan vásárlása során úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Mindemellett megjegyezte, hogy egyetemleges marasztalás azért sem volt kérhető az alperesek esetében, mert a pénzszolgáltatás oszthatónak minősül.

A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben a IV.r. alperes hangsúlyozta, hogy a jogi érdekeltség vizsgálata során abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a keresetnek való helyt adás jelenthetne-e előnyt, vagy hátrányt a felperes számára. Az adott esetben pedig a szerződéskötés előtti helyzet visszaállítása azt eredményezhetné, hogy az ingatlannak a II.r. alperes lenne a tulajdonosa, a vételi jog az I.r. alperest a határidő (2008. december 31.) letelte miatt már nem illethetné meg, így tőle a felperes (vételárból) megbízási díjra nem válhatna jogosulttá, ezért a jogi érdekeltsége sem állhat fenn.

A szerződés színleltiségevel összefüggésben egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtettekkel.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését csak részben, az I.r. alperessel szemben találta alaposnak.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során hiánytalanul eleget tett a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásnak és a felperesi keresetet az általa megjelölt sorrend betartásával vizsgálva hozta meg a újabb határozatát.

Az első- és másodfokú eljárásban tett nyilatkozatokból megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást sem a felperes, sem a nyilatkozó alperesek nem vitatták, köztük azt a megállapítást sem, hogy a felperes az I.r. alperessel kötött megbízási szerződésben foglalt kötelezettségeinek teljes mértékben eleget tett. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított és a peres felek által sem vitatott tényállást azonban - a perbeli rendelkezésre álló adatok alapján - annyiban pontosítja, hogy az I.r. alperes 2008. november 17-én jelölte ki a vételi joga gyakorlására a III.r. alperest (a 34/A/1. alatt csatolt okirat tartalma szerint) és azt követően, a 2008. november 18-i keltezésű nyilatkozatával mondott le a saját vételi jogáról.

Az ítéltábla a felperes által - az elsődleges kereseti kérelme körén belül - megjelölt jogcímek közül a megbízási szerződés lehetetlenülésével összefüggő, kártérítés iránti követelést alaposnak találta az I.r. alperessel szemben, a következők miatt:

Nem volt vitás a perben az, hogy a felperes az I.r. alperessel kötött megbízási szerződést és az sem, hogy a felperes az abban vállalt kötelezettségeit hiánytalanul teljesítette. Az I.r. alperes azonban a felperessel kötött - sajátos - megbízási szerződésben vállalt kötelezettségeit nem vitásan nem teljesítette, nem működött ugyanis együtt a felperessel abban, hogy - a II.r. alperessel kötött szerződése alapján élve a vételi jogával - a IV.r. alperesnek maga adja el az ingatlant és a két vételár különbözeteként mutatkozó, a felmerült költségekkel csökkentett összeget a felperessel megfelezze. Tény, hogy az I.r. alperes nem élt vételi jogával, hanem azt átengedte a III.r. alperesnek. Így az I.r. alperes a IV.r. alperessel kötött előszerződés alapján a perbeli ingatlant nem adta el. Ezért a megbízási díj kifizetése (mint megbízási szolgáltatás nyújtása), illetve a két vételár közötti különbözet elszámolása olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a megbízó I.r. alperes (mint kötelezett) a felelős. A Ptk. 312.§ (2) bekezdése szerint, ha a szerződés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a kötelezett felelős, a jogosult a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhet. A felperes a fellebbezésében helytállóan állította, hogy a perbeli esetben nem az általa vállalt kötelezettségek teljesítése lehetetlenült - hanem az I.r. alperes magatartása miatt - tehát neki felróható okból a megbízási díj elszámolása nem valósulhatott meg. A felperes által előterjesztett elsődleges kereseti kérelmen belül tehát a lehetetlenülés miatti kártérítési igény volt alapos. A megbízási díj ugyanis az I.r. alperessel szemben nem volt érvényesíthető - tekintettel arra, hogy az I.r. alperesnél a vételár (amelynek alapján a megbízási díjat elszámolni és kiegyenlíteni kellett volna) nem jelentkezett. A megbízási nélküli ügyvitel szabályai pedig csak akkor kerülhettek volna szóba, ha a felperes a tevékenységét nem igazoltan megkötött megbízási szerződés alapján fejtette volna ki az I.r. alperes javára.

Az elsőfokú eljárás során az alperesek a kártérítés „mértékével” összefüggésben csupán annyit nyilatkoztak a felperes keresetének összecszerúségére, hogy azt (is) vitatják. A felperes által a 34/F/1. alatt csatolt beadványban részletezett állításokkal szemben azonban az alperesek más tényeket nem adtak elő a szerződéskötésekkel kapcsolatos költségekre vonatkozóan és azokkal összefüggésben semmilyen eltérő adatot nem szolgáltatottak. A felperesnek az elszámolandó költségekre vonatkozó konkrét adatok nyilvánvalóan nem is álltak rendelkezésére, így

ő azokat okiratokkal nem igazolhatta. Abból a körülményből pedig, hogy a felmerült költségek pontos összegét - értelemszerűen - ismerő alperesek a felperes által megjelölt és elszámolni kívánt egyes költségelemekre vonatkozóan semmilyen konkrét nyilatkozatot nem tettek, okszerűen arra a következtetésre lehet jutni, hogy az alperesek a költségek körét és összegét - amelyeket a felperes az irányadó jogszabályok alapján jelölt meg - nem kívánták vitatni.

Az elsőfokú bíróság a megbízási díj, illetőleg (a kártérítés) összegét a felperes által a felhívása ellenére nem indítványozott könyvszakértői bizonyítás hiányában nem találta megállapíthatónak. A felperes a fellebbezésében sérelmezte az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó tájékoztatása jogszerűségét és a bizonyítatlanságra

vonatkozó megállapítása helyességét, valamint annak a terhére történt értékelését. Álláspontja szerint ugyanis a megbízásának díja és a kártérítés összege az I.r. alperessel kötött megbízási szerződésének tartalma, valamint az általa 34/F/1. alatt csatolt kimutatás alapján további bizonyítás szükségessége nélkül megállapítható volt. Az ítélet tábla a felperes fellebbezési állításával egyetértett. A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanis megállapítható, hogy a II.r. alperesnek befolyt eladási ár, valamint a IV.r. alperes által kifizetett vételár azonos volt azokkal az összegekkel, amelyeket a felperes és az I.r. alperes a közöttük létrejött megbízási szerződést megelőzően már rögzítettek. A felperes által elszámlolni kívánt költségek körét és összegét az alperesek konkrétan nem vitatták. Azokat a felperes az irányadó jogszabályok és az általa csatolt szerződések alapján határozta meg. Ezért a felperes alappal állította a fellebbezésében, hogy szakértői vizsgálat nélkül is pontosan kiszámítható volt az az összeg, amelyet ő a felperes megbízási díj címén, illetőleg elmaradt haszon jellegű kártérítés címén érvényesíthetett.

A felperes kártérítés címén csak az elmaradt hasznát érvényesítette, egyéb költségeket, kiadásokat tehát nem kívánt az alperesek terhére elszámlolni. Ezért a szakértői bizonyítással összefüggésben az elsőfokú bíróság által adott tájékoztatás szükségtelen volt.

Arra tekintettel pedig, hogy az alpereseknek a felperes által kimutatott, a megbízási díját csökkentő tételekkel összefüggésben semmilyen konkrét állítása nem volt, az elsőfokú bíróságot ebben a tekintetben tájékoztatási kötelezettség sem terhelte, hiszen tényállítás hiányában a bizonyítási kötelezettség megállapítására és a bizonyítási teher kiosztására a Pp.3.§ (3) bekezdése, illetve a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján értelemszerűen nem kerülhet sor. (Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a felperes valamennyi felmerült költséget a saját terhére állapította meg, tehát kedvezőtlenebbül számolt, mint ahogyan azt az I.r. alperessel kötött szerződés számára lehetővé tette volna). A felperes alappal hivatkozott arra is, hogy a vagyonszerzési illeték mértékét „Az illetékekről” szóló, többször módosított 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 23/A.§ (1) bekezdése határozza meg olyan esetre, ha az ingatlan további eladás céljából kerül megvásárlásra, a forgalmi érték 2%-ában. A felperes az érintett szerződésekhez kapcsolódó ügyvédi munkáját is átlagos (a szerződések 1%-ában megjelölt) költséggel számolta el, amely ugyancsak reális költségként fogadható el, figyelembe véve azt a körülményt is, hogy azt az alperesek nem állították, hogy annál több lett volna az e címen felmerült költségük.

Mindezekre tekintettel a felperes az elmaradt megbízási díj összegével megegyező kára a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható volt, ahhoz tehát könyvszakértői bizonyításra nem volt szükség.

Az ítélet tábla tehát az I.r. alperessel szemben a felperes pénzfizetésre irányuló kereset kérelmét a megbízási szerződésük lehetetlenüléséből következő kártérítés jogcímén alaposnak találta, ezért az I.r. alperest a felperes elsődleges kereseti kérelmében megjelölt 30 524 025 Ft megfizetésére kötelezte, annak a Ptk. 301/A.§ (2) bekezdésében megjelölt mértékű, a keresetlevél beadásától számított késedelmi kamataival.

A II.r.-IV.r. alperesekkel szemben előterjesztett kereseti kérelmek tekintetében azonban az elsőfokú bíróság helytállóan döntött. Az ítélet tábla is egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a II-III-IV.r. alperesek és a felperes között nem jött létre megbízási

szerződés, így részükről a felperes számára megbízási díj nem jár, attól függetlenül, hogy a felperes az I.r. alperessel kötött megbízási szerződés őt kötelező részét teljesítette. Nem osztotta az ítéltábla a felperesnek azt az álláspontját, hogy az I.r. és IV.r. alperesek, illetve a felperes között egy háromoldalú fizetési megállapodás jött volna létre. A IV.r. alperes ugyanis a 2008. január 29-i jegyzőkönyvben, valamint a felperes részére 2008. május 19-én adott meghatalmazásban hangsúlyozta, hogy ő a felperes részére külön megbízási díjat nem hajlandó fizetni. Az pedig nem róható a IV.r. alperes terhére, hogy végül nem az I.r. alperes kötötte meg vele az adásvételi szerződést, túl azon, hogy a IV.r. alperes az I.r. alperessel létrejött adásvételi előszerződés tartalma alapján köteles volt az adásvételi szerződést megkötni az I.r. alperes által kijelölt más személlyel is.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a II-IV.r. alperesekkel szemben a megbízási nélküli ügyvitel szabályai sem alkalmazhatók, figyelemmel arra, hogy a felperesnek az I.r. alperessel megbízási jogviszonya állt fenn és annak keretében teljesítette a vállalt kötelezettségeit. Ebből a szempontból pedig nem lehetett jelentőséget tulajdonítani annak, hogy a felperes szerződése alapján kinek az érdekében fejtette ki a tevékenységét.

Az ítéltábla a II-IV.r. alperesekkel szemben kártérítés jogcímén előterjesztett kereseti kérelem alaptalanságát illetően is osztotta az elsőfokú bíróság megállapításait. A felperes tehát a II-IV.r. alperesekkel szemben az elsődleges kereseti kérelmében megjelölt jogcímen alappal igényt nem érvényesíthetett. E megállapításra tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta a felperes másodlagos kereseti kérelmének alaposságát is a II-IV.r. alperesek vonatkozásában. Az ítéltábla megállapítása szerint azonban az elsőfokú bíróság helyesen döntött a másodlagos jogcímen, a II-III.r. és III.-IV.r. alperesek között létrejött szerződések semmisségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelem alaptalanságáról is. Helytállóan állapította meg ugyanis, hogy az adott esetben a felperesnek nincs keresetőségi joga a perbeli ingatlanra vonatkozóan mások között létrejött adásvételi szerződések érvénytelenségének megállapítására vonatkozóan, mivel arra őt jogszabály nem hatalmazza fel, a konkrét jogi érdekét pedig nem igazolta. E kérdéssel összefüggésben a Legfelsőbb Bíróság „Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről” szóló, 2/2010. (VI.28.) PK Véleményének 10.a. alpontjában kifejtette, hogy a szerződést kötő feleken kívülálló harmadik személy is indíthat pert a szerződés semmissége iránt. Ilyen esetben azonban a fél perbeli legitimációjának akkor állapítható meg, ha védendő jogi érdekének fennállását igazolja. A Vélemény 10.b. alpont szerint pedig harmadik személy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását csak annyiban és olyan mértékben kérheti, amennyiben ezt a jogi érdeke ténylegesen indokolja, megalapozza. A PK Véleményhez fűzött magyarázat szerint egységes a joggyakorlat abban, hogy a Ptk. 234.§-ának (1) bekezdése szerint „bárki” akkor válhat eljárásjogi félle, ha a per megindítására jogszabály, vagy jogi érdekeltsége feljogosítja. Nem elegendő ezért a felperes érdekeltségének a bizonyítása, hanem a felperes részéről védendő jogi érdeknek kell fennállnia az ügyben ahhoz, hogy a fél perbeli legitimációja megállapítható legyen. A jogi érdekeltséghez igazodó, korlátozott, behatárolt jogkövetkezmények kérdésében pedig minden ügyben egyedileg kell állást foglalni.

Az adott esetben - amint arra a fellebbezési ellenkérelmében a IV.r. alperes is hivatkozott - azt kellett vizsgálni, hogy a kereseti kérelemnek való helyt adás, előnyt vagy hátrányt jelenthetne-e a felperes számára. A felperes azonban a szerződéskötések előtti helyzet helyreállítása esetén az elsődleges kereseti kérelmével érvényesített megbízási díjra nem válna jogosulttá. Nem rendelkezik tehát olyan jogi érdekeltséggel, amely számára a szerződések állított semmisségével kapcsolatos perindítási lehetőségét megalapozhatná. Az elsőfokú bíróság a felperesnek a II.r. és a III.r. alperesek, valamint a II.r. és a IV.r. alperesek között létrejött szerződések semmisségével összefüggő - másodlagos - kereseti kérelmét a keresetőségi jogának hiányában utasította el. Ennek ellenére megindokolta azt is, hogy a hivatkozott szerződéseket miért nem találta (volna) jó erkölcsbe ütközőnek, illetve színeltnak. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság utóbbi megállapításaival is egyetértett, azonban megjegyzi, hogy a felperes keresetőségi jogának hiánya miatt a kereset érdemi vizsgálata szükségtelen volt.

A felperes keresetőségi jogának hiánya állapítható meg azzal a kereseti kérelmével összefüggésben is, hogy a II.r. és I.r. alperes között létrejött vételi jogot alapító szerződés semmis volt amiatt, hogy az nem tartalmazta a vételárat. A felperes jogi érdekeltsége ugyanis ezzel a kereseti kérelemmel összefüggésben sem állapítható meg, márcsak azért sem, mert a felperes éppen e szerződés ismeretében kötötte meg az I.r. alperessel a megbízási szerződését.

Mindezekre tekintettel az ítélet tábla arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan döntött, amikor a felperes keresetét a II.-IV.r. alperesekkel szemben valamennyi jogcímen elutasította.

Ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben, akként változtatta meg, hogy az I.r. alperest a felperes elsődleges kereseti kérelmében megjelölt összegben a köztük fennállt megbízási szerződés lehetetlenülésével összefüggő kártérítés jogcímen marasztalta, annak késedelmi kamataival, a II-IV.r. alperesekkel szembeni, keresetet elutasító rendelkezését pedig helybenhagyta.

Az ítélet részben történt megváltoztatása folytán a felperes az I.r. alperessel szemben teljes mértékben pernyertes lett. Ezért az I.r. alperes köteles számára megtéríteni a jogi képviselővel felmerült ügyvédi munkadíjból eredő elsőfokú perköltségét, a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján, amelynek összegét az ítélet tábla a Pp. 79.§ (1) bekezdése alapján, hivatalból, „A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről” szóló, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (továbbiakban: R.) 3.§ (2) bekezdésének b) pontja, valamint a (4) bekezdésre tekintettel, figyelembe véve a jogi képviselőnek a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban kifejtett tevékenységét, valamint a hatályon kívül helyező végzésben az ítélet tábla által a felperesnek járó ügyvédi munkadíjként megállapított költség összegét is.

Az I.r. alperes a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles továbbá megtéríteni a felperes számára a R.3.§ (2) bekezdés a), b) pontjai, valamint (5) és (6) bekezdései alapján megállapított, a felperes jogi képviselőéből származó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget is, valamint az állam javára az Itv. 74.§ (3) bekezdése alapján, A

költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban" tárgyú, 6/1986. (VI.26.) IM (Kmr.) 13.§ (2) és 15.§ (1) és (3) bekezdése alapján a fellebbezett fellebbezési eljárási illetéket is.

Az ítélet tábla az I.r. alperes pervesztességére tekintettel mellőzte a felperes kötelezését javára perköltség fizetésére.

A pervesztés I.r. alperes köteles az állam javára megtéríteni a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti és a korábbi jogorvoslati eljárásban felmerült 924 000 Ft illetéket is, az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazott Kmr. 13.§ (2) bekezdése, valamint 15.§ (1) és (3) bekezdései alapján, valamint a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket is, amelynek összegét az ítélet tábla az Itv. 51.§ (1) bekezdésének alkalmazásával határozott meg. A hatályon kívül helyező végzésben megállapított, feljegyzett jogorvoslati illeték összege 24 000 Ft volt, amelynek figyelembe vétele megtörtént az elsőfokú eljárással összefüggő illetéken belül. Ezért az I.r. alperes jogorvoslati illetékként további 876 000 Ft-ot köteles az állam javára megfizetni.

A felperes a másodfokú eljárásban is pervesztés lett a II-IV.r. alperesekkel szemben. Ezért a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles számukra megtéríteni a jogi képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíjból eredő másodfokú perköltségeiket is, amelyek összegét az ítélet tábla az egyes alperesek által kifejtett tevékenységhez igazodóan állapította meg a R.3.§ (2) bekezdés a), b) pontjai és (5), valamint (6) bekezdése alapján.

Debrecen, 2011. október 26.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit sk. a tanács elnöke - előadó bíró, Erőss Károlyné dr. Vajvoda Ildikó sk. bíró, Dr. Szűcs Lajos sk. bíró

A kiadmány hitelül:

-kiadó-